

ชื่อเรื่อง : พฤติกรรมของประชาชนในการเยี่ยมชมสวนสัตว์ที่อยู่ภายใต้กำกับของ
องค์การสวนสัตว์

ผู้เขียน : นส.ฉันทนีย์ รุ่งรัตน์รัชชัย, นส.พานิ พุ่มเข็ม,
นายมหัทธน พุทธิขจรชัย และ นางริษา สุ่มประเสริฐ

ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.ธนวรรณ แสงสุวรรณ

ประเภทบทนิพนธ์ : การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง บช.ม. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต)
ศูนย์วิทยบริการ กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2546

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาทัศนคติและความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย ที่เข้ามาเที่ยวชมสวนสัตว์ในแต่ละแห่ง เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ของสวนสัตว์ เพื่อการศึกษา พฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับการเที่ยวชมสวนสัตว์ทั้ง 5 แห่งที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแล ขององค์การสวนสัตว์ เพื่อศึกษาความสนใจของประชาชนต่อกิจกรรมส่งเสริมการขายต่าง ๆ ของ องค์การสวนสัตว์ เพื่อศึกษาความสนใจที่จะเที่ยวชมสวนสัตว์ หากมีการปรับปรุงสถานที่ให้เป็น ที่พักผ่อนหย่อนใจของครอบครัว และเป็นแหล่งความรู้นอกสถานที่ของนักเรียน เพื่อใช้เป็น ประโยชน์ร่วมกัน ดังนี้ คือ นำมาปรับปรุงการดำเนินงานของสวนสัตว์ทั้ง 5 แห่ง ที่อยู่ภายใต้ การกำกับขององค์การสวนสัตว์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการไปวิจัยไปปรับแผนการพัฒนาสวน สัตว์ กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 668 คน จากสวนสัตว์ทั้ง 5 แห่ง โดยจำแนกเป็นกลุ่มที่ เที่ยวชมสวนสัตว์ 516 ราย และกลุ่มที่ไม่เที่ยวชมสวนสัตว์ 152 ราย ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีไม่คำนึงถึงความน่าจะเป็น (Non - Probability Sampling) และเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบ จงใจ (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากผู้เข้ามาเที่ยวชมสวนสัตว์ในวันที่ เข้าไปสัมภาษณ์ โดยใช้โควตาเป็นตัวกำหนดในการหากกลุ่มตัวอย่างเพื่อสัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีทั้งคำถามปลายเปิดและปลายปิด การวิเคราะห์ ข้อมูลใช้สถิติค่าร้อยละ (Percentage)

จากการสำรวจการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้เที่ยวชมสวนสัตว์เป็นทั้งเพศชาย และเพศ หญิง โดยมีสัดส่วนพอ ๆ กัน และเป็นกลุ่มที่โตกับสมรสแล้ว มีสัดส่วนไม่ต่างกันเช่น ใน

กลุ่มครอบครัวส่วนใหญ่มีบุตร 1 – 2 คน การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี มากกว่า 1 ใน 3

ในการสำรวจในเรื่องการรู้จักสวนสัตว์ต่าง ๆ และการรับรู้เกี่ยวกับภาระหน้าที่ขององค์การสวนสัตว์ พบว่า สวนสัตว์ที่เป็นที่รู้จักมากที่สุด ได้แก่ สวนสัตว์ดุสิต ซาฟารีเวิลด์ และสวนสัตว์เขาเขียว เป็นที่รู้จักมากที่สุดตามลำดับ ขณะที่สวนสัตว์เชียงใหม่ สวนเสือ และสวนสัตว์โคราช เป็นที่รู้จักพอสมควร โดยที่สวนสัตว์สงขลา ยังเป็นที่รู้จักค่อนข้างเล็กน้อย สวนสัตว์ 4 แห่งเหล่านี้ เป็นที่รู้จักดีเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในพื้นที่ตั้ง ของสวนสัตว์นั้น ๆ เท่านั้น โดยเฉพาะสวนสัตว์สงขลา การรับรู้เกี่ยวกับภารกิจขององค์การสวนสัตว์ ทั้งกลุ่มผู้เที่ยวชมและไม่เที่ยวชม ขอมริบว่าไม่ทราบเกี่ยวกับหน้าที่ภารกิจขององค์การสวนสัตว์ มีเพียงกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาที่ทราบเป็นส่วนใหญ่ โดยที่ทราบเกือบทุกรายเข้าใจว่า / ภารกิจขององค์การสวนสัตว์ได้เกือบทุกรายเข้าใจว่า องค์การฯ มีหน้าที่อนุรักษ์สัตว์ / รักษาสวนพันธุ์สัตว์ป่า

พฤติกรรมการเที่ยวชมสวนสัตว์ของกลุ่มตัวอย่าง : สวนสัตว์ดุสิตเป็นสวนสัตว์ที่กลุ่มตัวอย่างเคยเที่ยวชมค่อนข้างมาก และมากกว่าแห่งอื่น ๆ รองลงมาคือ สวนสัตว์เขาเขียว กับซาฟารีเวิลด์ กลุ่มตัวอย่างมีแนวโน้มเที่ยวชมสวนสัตว์มากกว่าปีละครั้ง โดยส่วนใหญ่จะเที่ยวชมในวันหยุดเสาร์ – อาทิตย์ ยกเว้นที่สวนสัตว์ดุสิต ที่มีกลุ่มตัวอย่าง เที่ยวชมสวนสัตว์ในวันธรรมดา (จันทร์ – ศุกร์) ด้วย วัตถุประสงค์ในการเยี่ยมชม ส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่า เพื่อพักผ่อนหย่อนใจกับครอบครัว มากกว่า เพื่อการศึกษา/เรียนรู้เกี่ยวกับสัตว์และต้นไม้

ศูนย์การค้า หรือห้างสรรพสินค้าเป็นคู่แข่งหลักของสวนสัตว์ เพราะเป็นสถานที่ที่กลุ่มตัวอย่างเลือกไปแทนสวนสัตว์เป็นอันดับหนึ่ง นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ โรงภาพยนตร์ และสวนสนุก ก็เป็นทางเลือกของกลุ่มตัวอย่างด้วยเช่นกัน

ภาพลักษณ์ขององค์การสวนสัตว์ กลุ่มที่เข้าชมประเมินภาพลักษณ์อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี สิ่งที่ชอบโดยรวม คือ มีสัตว์หายากชนิด และต้นไม้มาก บรรยากาศร่มรื่น เป็นประเด็นหลัก สิ่งที่ไม่ชอบส่วนใหญ่เกี่ยวเนื่องกับความสะอาดและกลิ่นของสถานที่ กรงสัตว์ นอกจากนี้ในสวนสัตว์เชียงใหม่ และสงขลา ยังมีเรื่องจุดชมสัตว์ และการเดินทางที่ไม่สะดวกด้วย

ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าเข้าชมสวนสัตว์ และกิจกรรมส่งเสริมการขาย ส่วนใหญ่เห็นว่าราคาปัจจุบัน (ผู้ใหญ่ 30 บาท เด็ก 10 บาท) เหมาะสมแล้ว ส่วนเรื่องการปรับราคามีทั้งกลุ่มที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยพอ ๆ กัน และราคาในกลุ่มตัวอย่างเสนอให้ปรับส่วนใหญ่ยังเป็นราคาเดิม หรือใกล้เคียง โดยเฉพาะราคาสำหรับเด็ก ยังคงที่ 10 บาท อย่างไรก็ตาม ราคาเฉลี่ยของราคาที่เสนอมานั้นสูงกว่าราคาเดิมเล็กน้อย คือ 12.05 บาท ส่วนราคาเข้าชมของผู้ใหญ่ ราคาเฉลี่ยใกล้เคียงราคาเดิม คือ 30.55 บาท ในเรื่องของกิจกรรมส่งเสริมการขาย ส่วนใหญ่ให้ความสนใจจะใช้บริการ “บัตรสมาชิกสวนสัตว์” โดยผู้เห็นด้วยมีความเห็นว่าจะช่วยประหยัด ลดค่าใช้จ่าย และสามารถใช้เป็นส่วนลดร้านค้าได้

สิ่งที่คาดหวัง และ ต้องการให้สวนสัตว์ปรับปรุง คือ มีสัตว์มากขึ้น / หลากหลายชนิดขึ้น ความสะอาดของสถานที่ / กรงสัตว์ นอกนั้นเป็นเรื่องบริการความสะดวกต่าง ๆ เช่น การโฆษณาประชาสัมพันธ์ เพิ่มเจ้าหน้าที่แนะนำ/ดูแลตามจุดต่าง ๆ เพิ่มการแสดงของสัตว์ ที่จอดรถ ร้านอาหาร รถนำเที่ยวภายใน และปรับปรุงห้องน้ำให้สะอาด